

**KASTEN ÖLDÜRME SUÇUNUN TASARLAYARAK İŞLENMESİ
NİTELİKLİ HALİNE İLİŞKİN YARGITAY CEZA GENEL
KURULU'NUN 2016/486 E., 2021/56 K., 25.02.2021 KÜNYELİ
KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

*Analysis Of The Court Of Cassation General Assembly Of Criminal
Chambers' Decision (Decision No. 2021/56) Regarding The Qualified
Commitment Of The Crime Of Intentional Killing By Premeditation*

Elif KURT KILIÇ*

Özet

Fail, fiili gerçekleştirdiği esnada mağdurların sayısı ve/veya kimliğine ilişkin net bir bilgiye sahip olmayabilir. Çalışmaya konu olan Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında da merciler arasında tartışılan ilk sorun; failin mağdurların bulunduğu araca seri şekilde ateş ettiği bir durumda, araçtakilerin kimliği ve sayısına ilişkin bilgisinin kesin olmaması halinin failin kastı üzerinde nasıl bir etki doğuracağıdır. Mahkeme ikinci olarak ilk soruna ilişkin yaptığı tespit doğrultusunda kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinin (TCK m. 82/1-a) uygulanabilirliğini değerlendirmiştir. Çalışmada karara konu olan olay incelendikten sonra, bu olayın gerçekleşebileceği farklı ihtimallerde ceza sorumluluğu tespitinin nasıl yapılacağı değerlendirilmiştir. Verilen ihtimallerde tasarlama nitelikli hali ile olası kast, hata ve teşebbüs hallerinin bir arada bulunduğu durumlar ele alınmıştır.

Anahtar Kavramlar: kasten öldürme, tasarlama, olası kast, doğrudan kast, mağdurun kimliğinin ve sayısının belirsizliği.

Abstract

The perpetrator may not have clear information about the number and/or identity of the victims at the time of the act. The first problem discussed among the authorities in the decision of the Court of Cassation General Assembly of Criminal Chambers, which is the subject of this study; In a situation where the perpetrator shoots at the victim's vehicle in rapid succession, how will the uncertainty of the mind of the perpetrator on the identity and number of the occupants in the vehicle affects mens rea. Secondly, in line with its determination regarding the first problem, the court evaluated the applicability of the qualified case of intentionally committing the crime of killing with

* Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, e-posta: elif.kurt@hbu.edu.tr.
ORCID: 0000-0002-7167-3582

premeditation (TPC Art. 82/1-a). After examining the event that is the subject of the decision in the study, it is evaluated how to determine the criminal responsibility in different possibilities that this event may occur. In the given possibilities, the situations in which the qualified state of premeditation with probable intent or error or attempt coexist are discussed.

Keywords: *intentional killing, premeditation, probable intent, direct intent, uncertainty of identity and number of victims.*

I. OLAY

X ailesi ile onlarla aynı köyde oturan Y ve Z aileleri arasında husumet vardır. 20.04.2009 tarihinde, X ailesine mensup S, Y ailesinden B'yi ateşli silahla yaralar. Y ailesi bu olay nedeniyle yörenin geleneği olan kan bedelini talep etmez ancak barışma şartı olarak X ailesine ilçeyi terk etmeleri için belirli bir tarihe kadar süre verir. X ailesi verilen süre içerisinde ilçeyi terk edemez ve iki aile arasında sağlanan barış bozulur. İstanbul'da çalışmakta olup olay tarihinde 14 yaşında olan B'nin oğlu Ç, uzun namlulu otomatik bir tüfek ve yaklaşık 40 adet fişek temin ederek X ailesinden herhangi birisini öldürmek üzere, olay tarihinden 15-20 gün önce köye döner. 22.03.2010 tarihinde, sabah saatlerinde; X ailesinden K1 ve kardeşi K2 oğulları O1 ve O2 ile birlikte, K1'in sevk ve idaresindeki araçla ilçe merkezine giderler. Ç, K1 ve yanında bulunanların K1'e ait araçla köyden ayrıldığını görür ve köye geri döneceklerini düşünerek dönüş yoluna hakim konumdaki bir tepede daha önceden oluşturulmuş mevzide onları beklemeye başlar. İlerleyen saatlerde K1'e ait aracın köye doğru ilerlediğini gören Ç, araçta kimlerin ve kaç kişinin bulunduğunu görmemesine rağmen, tüfeğin atış menziline girmesiyle birlikte araca yaklaşık 720 metre mesafeden önce tek tek, sonra seri şekilde 31 el ateş eder. Mermilerden biri aracın sol ön kelebek camından geçip ön sağ koltukta oturan K2'ye isabet eder. Araç başka isabet almaz, araçta bulunan K1, O1 ve O2 yara almadan kurtulur, K2 ise sol omuz hizasında köprücük kemiği üzerinden aldığı isabet nedeniyle ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı iç organ ve büyük damar harabiyeti sonucu ölür.

II. ÇÖZÜLMESİ GEREKEN HUKUKİ PROBLEMLER

- 1) Olayda hangi suç/suçlar işlenmiştir? Söz konusu suçların maddi ve manevi unsurları nelerdir?
- 2) Olayda babasının yaralanması olayının intikamını almak isteyen Ç hakkında haksız tahrik hükümleri uygulanabilir mi?

III. MERCİLERİN ÇÖZÜM ŞEKİLLERİ

İlk Derece Mahkemesi:

Ç hakkında; K2'ye yönelik eylemleri nedeniyle **nitelikli kasten öldürme suçundan TCK m. 82/1-a, j, m. 31/2, m. 62, m. 53/1** hükümleri uyarınca 12 yıl 6 ay hapis cezasına ve kısıtlayıcı tedbirlerin uygulanmasına yer olmadığına, **K1'e yönelik** eylemleri nedeniyle **nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsten TCK m. 82/1-a, j, m. 35/2, m. 31/2, m. 62, m. 53/1** hükümleri uyarınca 5 yıl 10 ay hapis cezasına ve kısıtlayıcı tedbirlerin uygulanmasına yer olmadığına hükmetmiştir. Ç'nin, **O1 ve O2'ye yönelik** eylemleri bakımından kan gütme saiki ile tasarlayarak öldürmeye teşebbüs suçundan cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmış ise de mahkeme CMK m. 223/2-e uyarınca **beraatine** hükmetmiştir. Ayrıca Ç'nin **6136 s. K. m. 13/2** ile TCK m. 31/2, m. 62, m. 52, m. 51 hükümleri uyarınca 2 yıl 1 ay hapis ve 5000 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve erteleme hükümlerinin uygulanmasına yer olmadığına karar vermiştir. Mahkeme son olarak suçun yasal unsurları oluşmadığından CMK m. 223/2-c maddesi uyarınca Ç'nin suç üstlenme suçundan (TCK m. 270) beraatine hükmetmiştir.

B hakkında; Ç'yi azmettirmek suretiyle K2'yi tasarlayarak kan gütme saikiyle öldürmeye yönelik fiiline katılması dolayısıyla TCK m. 38, m. 82/1-a,j m. 62, m. 53/1 hükümleri uyarınca müebbet hapis cezasına ve hak yoksunluğuna, **K1'e karşı** işlenen **nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüse azmettirmeden** TCK m. 38, m. 82/1-a, j, m. 35/2, m. 62 ve m. 53/1. hükümleri uyarınca 12 yıl 6 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve hak yoksunluğuna hükmetmiştir. Ancak mahkeme kararın devamında B'nin, K1 ve K2'ye yönelik aynı eylemleri bakımından CMK m. 223/2-e uyarınca beraatine karar vererek çelişkili hüküm kurmuştur. Mahkeme son olarak B'nin **O1 ve O2'ye yönelik** eylemleri bakımından kan gütme saiki ile tasarlayarak öldürmeye teşebbüs suçundan CMK m. 223/2-e uyarınca **beraatine** hükmetmiştir.

Ç'nin olayda kullandığı tüfek, şarjör ve 31 adet boş kovanın TCK m. 54 uyarınca **müsaderesine** hükmetmiştir.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi:

“...A) Ç'nin K2'ye yönelik eylemi nedeniyle cezalandırılmasına ilişkin, hükmün A-1. Bendindeki “kan gütme saikiyle” ibaresinin hükmünden çıkartılmasına ve devamındaki uygulama maddesi olarak gösterilen “TCK. nun 82/1-a-j” ibaresinin “TCK.nun 82/1-a” olarak değiştirilmesine” karar vermek suretiyle hükmün düzeltilerek onanmasına karar vermiştir.

“...4-A) Ç'nin K1'yi tasarlayarak ve kan gütme saikiyle öldürmeye teşebbüs suçundan kurulan hüküm yönünden;

Sanığın, ... bahsedilen aileye ait olduğunu bildiği ... (aracın) ilçeye gittiğini görüp eylemi icra ettiği karayoluna hakim tepeye çıktığı, burada pusu kurup ... uzun namlulu silahla aracın dönmesini birkaç saat bekledikten sonra aracın köye dönüş yapmakta olduğunu gördüğü ve yaklaşık 720 metre mesafeden (araca) doğru en az 31 el ateş ettiği, ... olayda: atış mesafesi itibarıyla sanığın araç içerisinde bulunan kişileri seçme imkânının olmadığı, sanığın araçta bulunan ve hasım olarak kabul ettiği aileye mensup herhangi bir kişiyi vurmak istediği ve bu şekilde kasten ateş etmek suretiyle maktulü öldürdüğü, sanığın araca ateş ederken araç içinde başka insanların da olabileceği ve onların da isabet alabileceğini öngördüğü ve sonucuna katlanarak atışlarına devam etmesi nedeniyle araçtaki diğer kişilere karşı eylemini olası kasıt altında gerçekleştirdiğinin kabul edilmesi gerektiği, somut olayda araçta bulunan kişilerin isabet almaması nedeniyle netice itibarıyla ortaya çıkan ve gerçekleşen bir suç oluşmadığından sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken, aracın arka koltuklarında oturan ve isabet almayan mağdurlar O1 ve O2'yi öldürmeye teşebbüs suçlarından isabetli şekilde beraatine karar verildiği hâlde, sanığın mağdur K1'i öldürmeye teşebbüs suçundan da beraati yerine, yazılı şekilde cezalandırılmasına karar verilmesi,

Kabule göre de, sanığın suçu işlemesine gerekçe gösterdiği önceki olayda babasının karşı aileye mensup bir kişi tarafından av tüfeği ile vurularak yaralandığı ancak vefat etmediği olayda, suçun yalnızca tasarlayarak işlendiğinin kabulü gerektiği, zira kan gütme saiki ile işlendiğinin kabul edilebilmesi ve TCK'nın 82. maddesinin j bendindeki ağırlaştırıcı nedenin uygulanabilmesi için, olaya neden olan önceki hadisenin mutlaka ölümle sonuçlanmış olması gerektiği gözetilmeden suçun kan gütme saikiyle de işlendiğinin kabul edilmesi,

B) B'nin K1'i tasarlayarak ve kan gütme saikiyle öldürmeye teşebbüse azmettirme suçundan kurulan hüküm yönünden;

Hükmün F-1 bendinde, B'nin K2'yi tasarlayarak ve kan gütme saikiyle öldürmeye azmettirme, hükmün G-1 bendinde B'nin K1'i tasarlayarak ve kan gütme saikiyle öldürmeye teşebbüse azmettirme suçundan cezalandırılmasına karar verildiği hâlde, hükmün J bendinde aynı suçtan bu kez beraatine karar verilmesi suretiyle hükmün karıştırılması...” isabetsizliklerinden ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına karar verilmiştir. (11.06.2014, 2186-

3483).

İlk derece mahkemesi bozmaya uyarak **B bakımından Ç'yi** azmettirmek suretiyle **K2'yi tasarlayarak öldürmeye yönelik fiiline katılması** dolayısıyla TCK m. 38, m. 82/1-a, m. 62, m. 53/1 hükümleri uyarınca müebbet hapis cezasına ve hak yoksunluğuna, **B ve Ç'nin K1'e yönelik eylemleri bakımından** nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsten CMK m. 223/2-a maddesi uyarınca **beraatlerine** karar vermiş, karar Yargıtay 1. Ceza Dairesince oy çokluğuyla onanmıştır. (25.11.2015, 1307-5705).

Yargıtay 1. Ceza Dairesi üyelerinden biri: “...eylemin yalnızca maktule yönelik olmayıp araçta bulunan diğer kişilere de yönelik olması, maktul ile diğer aile mensupları arasında hedef olma bakımından bir fark olmaması, hareketli hedefe doğru yapılan atışın uzak atış mesafesinden yapılmış bir atış olması nedeniyle hedef seçme imkânının bulunmaması, **K1'in isabet almamasının bir tesadüften ibaret olması gözetildiğinde, K1'e yönelik eylemin olası kastla işlenmediği, K1'e yönelik eylemin kasten öldürmeye teşebbüs niteliğinde olduğunu düşündüğümden, Yerel Mahkemenin olası kasta dayalı olarak sanıklar B ve Ç haklarında verdiği beraat kararlarının bozulması gerektiği**” gerekçesiyle karşı oy kullanmıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise: “...eylemin yalnızca maktule yönelik olmayıp araçta bulunan diğer kişilere de yönelik olması, maktul ile diğer aile mensupları arasında hedef olma bakımından bir fark olmaması, hareketli hedefe doğru yapılan atışın uzak atış mesafesinden yapılmış bir atış olması nedeniyle hedef seçme imkânının bulunmaması, **K1'in isabet almamasının tesadüften ibaret olduğu dikkate alınarak, K1'e yönelik eylemin olası kastla işlenmediği, kasten öldürmeye kalkışmak niteliğinde olduğu, Yerel Mahkemenin olası kasta dayalı olarak sanıklar B ve Ç haklarında verdiği beraat kararlarının yerinde olmadığı**” görüşüyle K1'e yönelik eylemleri bakımından B ve Ç hakkında verilen kararların bozulması istemiyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur. (14.01.2016, 7430).

Yargıtay Ceza Genel Kurulu:

B ve Ç hakkında K2'ye yönelik nitelikli kasten öldürme suçundan (TCK m. 82/1-a) ve Ç hakkında 6136 s. Kanun'a muhalefet etme suçundan verilen mahkumiyet hükümleri ile B ve Ç hakkında O1 ve O2'ye yönelik nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsten ve Ç hakkında suç üstlenme suçundan verilen beraat kararları Özel Daire hükümleriyle kesinleşmiş olup, itirazın kapsamına göre inceleme B ve Ç hakkında K1'e yönelik eylemleri nedeniyle

nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsten verilen beraat kararlarıyla sınırlı olarak yapılmıştır.

YCGK ilk olarak 11.12.2014 tarihli katılan vekili temyiz dilekçesinde B hakkında K1'e yönelik eylemi nedeniyle verilen beraat hükmüne yöneltilen herhangi bir temyiz iradesi bulunmadığından, bu beraat hükmüne (B'nin K1'e yönelik eylemi nedeniyle verilen beraat hükmü) yönelik temyiz davasının açılabilmesi için gerekli olan istek şartının gerçekleşmediğini, dolayısıyla bu hükmün temyiz edilmeksizin kesinleşmiş olduğunu tespit etmiştir. Genel Kurul kararında, Özel Dairece yapılan temyiz incelemesinin hukuki değerden yoksun olduğu, Özel Dairenin temyiz incelemesinden geçmeyen bir hükmün itiraz kanun yoluyla CGK önüne taşınmasının mümkün olmadığını ifade etmiştir. Böylece **B'nin K1'e yönelik eylemleri bakımından kararın kesinleşmesinin ilk derece mahkemesinin bozmaya uyarak verdiği beraat kararıyla** gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. YCGK incelemesi yalnızca Ç'nin K1'e yönelik eyleminin doğrudan kastla mı yoksa olası kastla mı gerçekleştirdiği; buna bağlı olarak Ç'ye atılı nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsün unsurları itibarıyla oluşup oluşmadığı hususunda yapılmıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu:

“Babası B'nin X ailesinden S tarafından silahla yaralanması nedeniyle X ailesinden herhangi birisini öldürmeye karar verip bu amaçla ... tüfek temin eden Ç'nin olay günü köy içerisindeki evinden K1 ve yanında bulunanların ilçe merkezine doğru gittiklerini görmesi üzerine aynı araçla geri döneceklerini düşünerek, dönüş yoluna hâkim konumdaki ... mevkisinde mevzilenmesi ve söz konusu aracın da K1'e ait olduğunu bilmesi karşısında, Ç'nin silahla saldırı eylemi esnasında K1'in ve kim olduklarını bilmemekle birlikte yanında bulunanların araç içerisinde olduğunu bildiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Amacı X ailesinden herhangi birisini öldürmek olan Ç'nin bulunduğu konum itibarıyla araç sürücüsü olan K1'in olduğu taraftan 720 metre mesafeden uzun namlulu otomatik tüfekle rastgele ateş etmesi, K1'in sevk ve idaresindeki aracın hareket hâlinde olması, bu nedenle hedef seçme imkânı bulunmayan Ç'nin X ailesinden kim olursa olsun birisini öldürmek amacıyla aracı hedefleyerek ateş etmesi, saldırıda kullanılan uzun namlulu otomatik tüfekten yapılan atış sayısı, araca isabet eden merminin yeri birlikte değerlendirildiğinde; Ç'nin gerçekleştirdiği silahla saldırı eylemi neticesinde zorunlu veya kaçınılmaz olarak ortaya çıkan tüm sonuçlardan sorumlu tutulması gerekmektedir. Başka bir deyişle, X ailesinden herhangi birisini öldürmek için K1'in içinde bulunduğunu bildiği araca otomatik

tüfekte saldırı gerçekleştiren sanığın eylemi sonucunda, günlük hayat tecrübelerine göre araç içerisinde bulunan herkesin zarar göreceği muhakkak olduğundan Ç'nin K1'e yönelik eylemini de doğrudan kasıtlı gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, K1'in saldırıdan hiç yara almadan kurtulduğu anlaşılabilir ise de, Ç'nin, X ailesinden olan bireylere karşı beslediği husumet, ...suçta kullandığı saldırı aletinin niteliği, atış sayısı, araca ve ... maktule isabet eden merminin yeri, isabet alan aracın hareket hâlinde olması nedeniyle belli bir kişiyi hedef alma imkânının olmaması ve Ç'nin araçta bulunan herhangi biri veya birilerini öldürmeye yönelik kastının bölünemeyecek oluşu bir bütün olarak değerlendirildiğinde, **Ç'nin K1'e yönelik eyleminin tasarlayarak kasten öldürme suçuna teşebbüsü oluşturduğu kabul edilmelidir.** gerekçesiyle oy çokluğuyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabulüne, Özel Dairenin onama kararının kaldırılmasına, Yerel Mahkemenin Ç hakkındaki beraat kararının, Ç'nin K1'e yönelik eyleminin nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsü oluşturduğunun gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar vermiştir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan 2 Ceza Genel Kurulu Üyesi itirazın reddine karar verilmesi gerektiği görüşüyle; **Ceza Genel Kurulu Başkanı ise:** **“Suça Sürüklenen Çocuğun yapmış olduğu atış öncesi, aracın K1'e ait olduğunu bilmesine rağmen araçta kaç kişi olduğunu bilmediği, seyir halinde olan araçta en az bir sürücünün bulunacağını doğal olduğu, araçtaki diğer kişiler yönünden atış mesafesi itibarıyla hedef seçme imkanının bulunmaması, Ç'nin amacının babası B'ye yapılan silahlı saldırının intikamını almak için X ailesinden herhangi birisini öldürmek olması, Ç'nin bu amaçla hareket hâlindeki araca rastgele ateş edip sadece 1 adet merminin isabet etmesiyle inceleme dışı maktul K2'nin ölümüne sebebiyet vererek hedeflediği amaca ulaşmış olması, atış mesafesi itibarıyla diğer mağdurlar açısından ölüm veya yaralama sonucunun muhakkak değil muhtemel olması, Ç'nin amaçladığı bu hedef dışında araç içerisinde başkalarının da olabileceğini ve onların da isabet alabileceğini öngörebileceği, diğer bir ifadeyle ‘olursa olsun’ düşüncesiyle hareket ederek meydana gelebilecek sonuçları göze aldığı kabul edilmesi halinde olası kasıtlı hareket ettiği sonucuna varılacağından K1'in hiçbir yara almaması karşısında; ‘Olası kasıt netice ile belirlenir’ ilkesinden hareketle, netice itibarıyla ortaya çıkan ve gerçekleşen bir suç oluşmadığından; sanığın eyleminin, nitelikli kasten öldürme suçuna teşebbüsü oluşturduğuna dair ikinci uyuşmazlık konusu bakımından sayın**

çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.” düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

IV. GÖRÜŞÜMÜZ

1) Olayda hangi suç/suçlar işlenmiştir? Söz konusu suçların maddi ve manevi unsurları nelerdir?

X ailesine mensup S tarafından, Y ailesi mensubu B'nin ateşli silahla yaralanması, somut olayın koşullarına göre, teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçuna veya kasten yaralama suçunun nitelikli haline vücut verecektir. Kararda söz konusu eyleme ilişkin detaylı açıklama olmadığından değerlendirme yapılması mümkün olmamıştır.

Babası B'nin yaralanması üzerine X ailesine mensup herhangi birini öldürmek isteyen Ç; K1, K2, O1 ve O2'nin K1'e ait araçla şehre gittiğini görmüş ve dönüş yoluna pusu kurmuştur. K1'e ait aracın köye doğru ilerlediğini gören Ç, atış menziline giren araca 720 metre mesafeden 31 el ateş etmiştir. Ç ateş ettiği sırada bulunduğu mesafe itibarıyla aracın K1'e ait araç olduğunu görmüş ancak araçta kaç kişinin ve kimlerin bulunduğunu görmemiş, bu araçla şehre giden K1, K2, O1 ve O2'nin yine bu araçla köye dönecekleri düşüncesiyle hareket etmiştir. Mermilerden biri K2'ye isabet ederek ölümüne neden olurken, K1, O1 ve O2 isabet almamıştır. Bir diğer ifadeyle Ç, gerçekleştirdiği 31 el atış sonucunda yalnızca K2 üzerinde olacak şekilde 1 isabet kaydedebilmiştir. Karara konu olayda merciler, Ç'nin, K2 bakımından doğrudan kastla, O1 ve O2 bakımından ise olası kastla hareket ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Fakat K1 bakımından Ç'nin olası kastla mı yoksa doğrudan kastla mı hareket ettiği ve buna bağlı olarak teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçundan sorumlu tutulup tutulamayacağı konusunda uyuşmazlık bulunmaktadır.

TCK m. 21/1 hükmünde doğrudan kast, TCK m. 21/2 hükmünde olası kast tanımlanmıştır. Suçun kanuni tarifindeki maddi unsurların tamamının bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi halinde “doğrudan kast” söz konusu olur (TCK m. 21/1). Bir suçu işlemeye karar veren failin, bu suçun kanuni tanımında yer alan maddi unsurların gerçekleştiğini veya suç teşkil eden fiili icra ettiği sırada gerçekleşeceğini kesin olarak öngörmesi, doğrudan kastla hareket ettiği anlamına gelir¹. Fail, gerçekleştirdiği fiil ile ulaşmayı

¹ İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 242, Mahmut Koca/İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 170, Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 455.

hedeflediği esas neticelere ek olarak bu fiilin meydana getireceği diğer zorunlu neticelerden ya da kaçınılmaz olarak addedilen yan neticelerden de sorumludur². Failin bu neticelerin meydana gelmesini isteyip istememesinin bir önemi bulunmamaktadır. Önemli olan neticeyi gerçekleştirmek için icra ettiği fiilin, günlük hayat tecrübelerine göre muhakkak surette diğer başka neticelerin gerçekleşmesine de sebep olacağını öngörmüş olmasıdır³. Failin, fiilinin icrasına bağlı olarak meydana gelen zorunlu neticeler ve kaçınılmaz olarak addedilen yan neticeler bakımından da doğrudan kastla hareket ettiği kabul edilmelidir⁴. Bu hususta doktrinde *Heinrich* tarafından verilen örnekte Anton⁵; yangın sigortası yaptırdığı evinde bir yangın çıkararak sigorta parasını almak istemektedir⁶. Ancak evin 4. katında Anton'un felçli büyükannesi Gerda yaşamaktadır. Yıllardır dışarı çıkmamış olan Gerda'nın böyle bir yangından kurtulamayacağını ve kesin olarak öleceğini bilen Anton, Gerda'nın ölmesini istemediğinden uzunca bir süre planını uygulamaya koymaz. Ancak maddi olarak içine düştüğü zor duruma dayanamadığı noktada evde yangın çıkarır ve üst kattaki Gerda hayatını kaybeder. Verilen örnekte Gerda'nın ölümü neticesi her ne kadar Anton tarafından istenmiyor olsa da gerçekleştirilen fiil sonucunda meydana geleceği kesin addedilen bir neticedir ve Anton, bu netice bakımından doğrudan kastla hareket etmiştir. Konuya ilişkin verilen diğer bir örnek önemli bir siyasi şahsiyetin öldürülmesi amacıyla kişinin bindiği uçağa bomba yerleştirilmesidir. Söz konusu örnekte uçağa yerleştirilen bombanın patlaması halinde, esas hedef olan siyasi şahsiyetin yanı sıra uçakta bulunan diğer kişilerin ölmesi de muhakkak bir netice olduğundan failin kastı doğrudandır⁷. Yine buna benzer bir başka örnek, sigorta şirketinden tazminat alabilmek için içi yolcularla dolu olduğu halde geminin batırılmasıdır. Bu durumda da gemideki yolcuların ölmesi halinde failin bu ölüm neticesinden doğrudan kastla sorumluluğu söz konusu olacaktır⁸.

İcra edilen fiilin günlük hayat tecrübelerine göre muhakkak surette

² Koca/Üzülmez, Genel, s. 171.

³ Özgenç, s. 243.

⁴ Koca/Üzülmez, Genel, s. 171.

⁵ Bernd Heinrich, *Ceza Hukuku Genel Kısım-I*, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 177.

⁶ Bu örneğe ilişkin detaylı bilgi için bkz. Heinrich, s. 177 vd., Akbulut, Genel, s. 457.

⁷ İlgili örnek ve aynı yönde kabuller için bkz.: Özgenç, s. 243, Akbulut, Genel, s. 457, Koca/Üzülmez, Genel, s. 171.

⁸ Koca/Üzülmez, Genel, s. 171, Özgenç, s. 243.

sebebiyet vereceği neticeler, öngörüldüğü halde bir şekilde gerçekleşmemiş olabilir. Bu durumda da failin doğrudan kastla hareket ettiği ancak suçun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir⁹. Yukarıda verilen gemi batırılması örneğinde, yolcuların bir kısmının boğulması bir kısmının ise bölgedeki bir başka gemi tarafından kurtarılması halinde gemiyi batıran kişi ölen yolcular bakımından kasten öldürme, kurtarılan yolcular bakımından ise kasten öldürme suçuna teşebbüsten dolayı sorumlu tutulacaktır¹⁰.

Dönmezer/Erman ise fiil ile gerçekleşmesi amaçlanan asıl netice bakımından doğrudan kastın varlığını kabul etmekle birlikte, bu fiil sonucunda meydana gelen diğer zorunlu neticeler bakımından olası kasta ilişkin kuralların uygulanması gerektiği, kanaatindedirler¹¹. Yazarlara göre fail, amaçladığının dışında kalan diğer zorunlu neticelerden, ancak bunların gerçekleşmesi halinde ve gerçekleştiği ölçüde sorumlu olur¹². Bu itibarla yazarların görüşüne göre yukarıdaki gemi batırılması örneğinde yolcuların bir kısmının boğulması bir kısmının ise bölgedeki bir başka gemi tarafından kurtarılması halinde gemiyi batıran kişinin ölen yolcular bakımından olası kastla öldürme suçundan sorumlu tutulması gerekecek, kurtarılan yolcular bakımından ise ceza sorumluluğu cihetine gidilmeyecektir. Zira yazarlar, “olası kast netice ile belirlenir” kuralını benimsediğinden gerçekleşmeyen bir neticeden failin sorumlu tutulmayacağını kabul ederler¹³.

Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen fiili işlemesi halinde olası kast vardır (TCK m. 21/2). Olası kast halinde de bir suçun maddi unsurlarının gerçekleşebileceği fail tarafından öngörülmür. Ancak doğrudan kasttan farklı olarak olası kast halinde suçun maddi unsurlarının gerçekleşmesi fail tarafından muhakkak değil, muhtemel addedilir¹⁴. Fail, işlemeyi kararlaştırdığı fiilin kanunda tarif edilen belli bir neticeye sebep olacağını muhtemel görmesine rağmen fiili işlemekten geri kalmaz, bu neticenin gerçekleşmesini kabullenir¹⁵. Örneğin; kalabalık

⁹ Özgenç, s. 243, Koca/Üzülmez, Genel, s. 171-172.

¹⁰ Özgenç, s. 243.

¹¹ Sulhi Dönmezer/Sahir Erman, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II*, 14. Bası, DER Yayınevi, İstanbul, 2019, s. 469.

¹² Dönmezer/Erman, s. 470.

¹³ Dönmezer/Erman, s. 469-470.

¹⁴ Özgenç, s. 244.

¹⁵ Özgenç, s. 244-245.

içindeki bir kişiyi hedef alarak yapılan atış sonucunda merminin hedeflenen şahsa değil, hemen yanındaki kişi veya kişilere isabet etmesi halinde, meydana gelen netice açısından failin olası kastla hareket ettiğini kabul etmek gerekir. Ancak fail, hedef aldığı kişi açısından gerçekleşmesini istediği neticeyi riske atmamak için silahını “tarama” şeklinde ateşlemiş ise gerek hedef alınan kişi gerekse isabet alan diğer kişilere yönelik olarak doğrudan kastla öldürme suçu işlenmiş olur. Çünkü böyle bir durumda, hedef alınan kişinin çevresinde bulunan diğer kişilerin de isabet alacağı, günlük hayat tecrübelerine göre muhtemel değil, muhakkak surette öngörülür¹⁶.

Fail, suç teşkil eden fiili icra ederken bu fiil neticesinde kaç kişinin veya kimlerin mağdur olacağını bilmiyor olabilir¹⁷. Nitekim, bazı olaylarda bu hususun fiili gerçekleştirdiği esnada fail tarafından net olarak bilinmesi mümkün de olmayabilir. Örneğin, önemli bir siyasi şahsiyeti öldürmek için kişinin bulunduğu ortamın bombalanması durumunda orada bulunan birçok insanın da öleceği fail tarafından bilinmekle birlikte ölen kişilerin kimler olacağı, kaç kişinin öleceği, kaç kişinin yaralı olarak kurtulacağı gibi soruların cevabı bilinmemektedir. Yine kalabalık içindeki bir kişiyi öldürmek isteyen failin silahını tarama şeklinde ateşlemesi örneğinde fail, olay yerinde asıl öldürmek istediği kişi dışında kaç kişinin bulunduğunu veya bu kişilerin kimler olduğunu bilmiyor olabilir. Ancak failin mağdurların kimliği ve sayısına ilişkin bilgisizliği kasten öldürme suçunun temel şekline dair kastını ortadan kaldırmaz; bu durum ancak suçun nitelikli unsurları bakımından önem arz edebilir¹⁸. Zira fail, böyle bir fiili icra etmesi halinde olay yerinde bulunan kişilerin ölebileceğini bilmektedir, sadece bu kişilerin sayısı ve kimliğine

¹⁶ “maktul ...’ı öldürmek üzere olay yerine gelen sanıklar ... ve ...’in birbirlerine yakın vaziyette sohbet eden maktuller ... ve ...’a doğru birden çok kez çapraz ateş şeklinde ateş ederek öldürdükleri anlaşılan olayda,

A-İsabet alan bölge, kullanılan silahların elverişliliği, atış mesafesi ve sanıkların birden fazla kez ateş etmesi dikkate alındığında, maktul ...’ın yanında bulunan maktul ...’un da isabet almasının mutlak ve kaçınılmaz olduğu, sanıkların buna rağmen ateş ederek eylemlerinin sonucunu bilerek ve isteyerek gerçekleştirdikleri anlaşılacakla, sanıkların maktul ...’a yönelik doğrudan kastla öldürme suçundan cezalandırılmaları yerine, yanlışlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde olası kastla öldürme suçundan hüküm kurulması...” (Yarg. 1. CD., 2016/2519 E., 2017/3834 K., 8.11.2017).

¹⁷ Mağdurun belirsizliğinin kast üzerindeki etkisine ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. Hakan Karakehya, İradilik Unsuru Bağlamında Ceza Hukukunda Kast, 1. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2010, s. 83 vd. s. 166 vd.

¹⁸ Bu konuda detaylı açıklama için bkz. Elif Kurt, “Mağdurun Kimliğinde Yanılma ve Ceza Sorumluluğu”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020, s. 80 vd.

ilişkin bir belirsizlik mevcuttur. Ayrıca eklemek gerekir ki bu belirsizlik failin doğrudan kast yerine olası kastla hareket ettiği gibi bir kanaate ulaşılmasını da gerektirmez¹⁹. Çünkü olay yerinde kaç kişi bulunursa bulunsun ve bu kişiler kim olursa olsun böyle bir fiil sonucunda ölecekleri muhtemel değil, muhakkak addedilen bir neticedir.

Somut olayda Ç, X ailesine mensup herhangi birini öldürmeyi amaçlamaktadır. X ailesine mensup olan K1, K2, O1 ve O2'nin birlikte köyden ayrıldığı görülen Ç, bu kişilerin köye geri dönecekleri düşüncesiyle dönüş yolunda pusu kurmuştur. Bir süre sonra Ç, X ailesi mensuplarının köyden ayrılmakta kullandığı aracın köye doğru ilerlediğini görmüş ve bu araç atış menziline girdiği andan itibaren müteaddit defa ateş etmiştir. İlk derece mahkemesi ve Yargıtay 1. Ceza Dairesi²⁰; Ç'nin, atış mesafesi itibariyle araçtaki kişileri seçme imkanı olmadığı, X ailesine mensup herhangi bir kişiyi vurmak amacıyla ateş etmek suretiyle öldürdüğü K2 bakımından doğrudan kastla hareket ettiği ancak araçta başka kişilerin bulunabileceğini öngördüğü halde fiilini gerçekleştirdiği için K1, O1 ve O2 bakımından olası kastla hareket ettiği ve bu kişiler isabet almadığından “olası kast netice ile belirlenir” kuralı gereğince herhangi bir ceza sorumluluğu doğmayacağı kanaatindedir. Bir diğer ifadeyle söz konusu merciler, yukarıda yer verdiğimiz ve doktrinde Dönmezer/Erman tarafından savunulan görüş doğrultusunda hüküm kurmuşlardır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise, yalnızca K1'e yönelik eylem bakımından yaptığı incelemede; Ç'nin, olay günü K1 ve yanında bulunan K2, O1 ve O2'nin K1'e ait olduğunu bildiği araçla şehre gittiklerini görmesi ve aynı araçla geri döneceklerini düşünerek dönüş yoluna pusu kurması nedeniyle, saldırı esnasında “K1'in ve kim olduklarını bilmemekle birlikte yanında bulunanların araç içerisinde olduğunu bildiği”ni kabul etmiştir. Bir diğer ifadeyle Ç, bulunduğu mesafe itibariyle K1'e ait olan araç içerisinde kimlerin bulunduğunu görememesine rağmen K1 ve yanında bulunanların bu araçla köye dönecekleri hususundaki tahmini doğrultusunda hareket etmiş ve bu tahmini doğru çıkmıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bu tahminin doğru çıkmasından hareketle, olay esnasında araç içinde kimlerin bulunduğunu görmeyen Ç'nin, K1 ve yanında bulunanların araç içerisinde olduğunu bildiğini kabul etmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, bu kabule

¹⁹ Karakehya, s. 85.

²⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu çoğunluğunun görüşüne katılmayan CGK Başkanı da aynı görüşle karşı oy kullanmıştır.

dayalı olarak Ç'nin K1'in içinde bulunduğunu bildiği araca silahla ateş açtığı, bu fiili sonucunda zorunlu veya kaçınılmaz olarak ortaya çıkan tüm neticelerden sorumlu tutulması gerektiği, eylemin sonucunda **araç içinde bulunan herkesin** zarar göreceği günlük hayat tecrübelerine göre muhakkak olduğundan K2 bakımından olduğu gibi K1'e yönelik eylemi de doğrudan kastla gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmış, 1. Ceza Dairesinin onama kararının kaldırılmasına ve ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına karar vermiştir.

Somut olayda Ç, saldırı esnasında K1'e ait aracı görmekle birlikte araçta kaç kişinin ve kimlerin olduğunu görmemiş ve buna rağmen araca 31 el ateş etmiştir. Ç, saldırı anında araçta kaç kişinin ve kimlerin bulunduğunu görmediği halde Yargıtay Ceza Genel Kurulu; Ç'nin, K1 ve yanında bulunanların K1'e ait araçla geri dönecekleri yönündeki düşüncesinin doğru çıkmasına dayanarak, saldırı esnasında K1'in ve yanında bulunanların araçta olduğunu bildiğini kabul etmiştir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu Başkanının karşı oy gerekçesinde de Ç'nin *“aracın K1'e ait olduğunu bilmesine rağmen araçta kaç kişi olduğunu bilmediği”* ifade edilmiştir. Olay anında Ç araçta kimlerin ve kaç kişinin bulunduğunu görmemiştir. Buna rağmen, Ç'nin bu husustaki tahmininin doğru çıkması nedeniyle Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından konuya ilişkin bilgisinin tam olduğunun kabul edilmesini doğru bulmuyoruz. Ayrıca kanaatimizce somut olayda Ç'nin araç içinde bulunan kişilerin kimliğine ve sayısına ilişkin bilgisinin varlığı veya yokluğu, failin olası kastla mı yoksa doğrudan kastla mı hareket ettiğinin tespiti açısından önem arz etmemektedir. Zira hareket halindeki bir aracın içinde kaç kişi ve kimler bulunursa bulunsun 31 el atış sonucunda araçtakilerin isabet alması muhtemel değil, muhakkak bir neticedir. Dolayısıyla Ç'nin araçta bulunan kişilerin tamamı bakımından olası kastla değil, doğrudan kastla hareket ettiği kabul edilmelidir. Bu itibarla ilk derece mahkemesi ve Yargıtay 1. Ceza Dairesinin görüşlerine iştirak etmemekteyiz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun, Ç'nin K1 bakımından doğrudan kastla hareket ettiği yönündeki görüşüne katılıyor, bu değerlendirmenin K2, O1 ve O2 bakımından da geçerli olduğunu düşünüyoruz.

B'nin yaralanması sonrasında B'nin oğlu Ç'nin X ailesine mensup herhangi birini öldürmek amacıyla memleketine dönmesi, silah ve mermi temin etmesi, memleketine döndükten sonra 15-20 gün boyunca uygun zamanı beklemesi kasten öldürme suçunun kan gütme saikiyle (TCK m. 82/1-j) ve tasarlayarak (TCK m. 82/1-a) işlenmesi nitelikli hallerine ilişkin

değerlendirme yapılmasını gerektirmektedir.

Kasten öldürme suçunun kan gütme saikiyle işlenmesi nitelikli hali TCK m. 82/1-j hükmünde düzenlenmektedir. Ancak ne ilgili madde hükmünde ne de madde gerekçesinde “kan gütme” ifadesi tanımlanmıştır. Yargıtay’ın yerleşik kararlarında yapılan ve doktrindeki yazarlar tarafından da benimsenen tanıma göre; “*kan gütme: failin, daha önce öldürülen bir kimsenin intikamını almak için ilk olayın doğurduğu elem ve infial geçtikten sonra, suçlunun mensubu bulunduğu gruptan birisini veya suçluyu öldürmesi*”dir²¹. Yargıtay kararlarında kasten öldürme suçunun kan gütme saiki ile işlenmesi nitelikli halinin varlığı için aranan şartlar şunlardır:

*“a- Olaya neden olan önceki olay, ölümle sonuçlanmış olmalıdır b- Fail, önceki suçun failini veya onun mensubu bulunduğu grup ya da aileden birisini, öç alma duygusuyla ve bir görev bilinciyle öldürmelidir. c- İlk öldürülen ile ikinci suçun faili arasında kan hısımlığı şart olmayıp, suçun münhasıran kan gütme saiki ile işlenmesi yeterlidir. d- İlk öldürme olayı ile ikinci olay arasında çok kısa olmayan bir süre geçmeli, bu süre içinde fail, ilk öldürme olayından duyduğu her türlü acı, kızgınlık ve öfkeden arınarak geleneklerin etkisiyle bir görevi yerine getirme istek ve bilinciyle hareket etmelidir.”*²².

Yargıtay tarafından kan gütme saikinin koşullarından biri olarak benimsenmekle birlikte, önceki olayın ölümle sonuçlanması şartı doktrindeki bazı yazarlarca kabul edilmemektedir. Bu görüşteki yazarlara göre, ilk olayın mağduru ölmemiş olsa, kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalsa dahi, ikinci suç kan gütme saikiyle işlenebilecektir²³. Çünkü kan gütme saiki bakımından birinci suçun tamamlanamamış olması önemsizdir ve bu iki durum arasında bağlantı kurulmamalıdır²⁴. Doktrindeki çoğunluk tarafından

²¹ YCGK, 2013/530 E., 2014/1 K., 14.01.2014, YCGK, 2013/1564 E., 2013/281 K., 04.06.2013, YCGK, 1999/91 E., 1999/93 K., 04.05.1999, YCGK, 1997/25 E., 1997/61 K., 25.03.1997, YCGK, 1996/105 E., 1996/130 K., 11.06.1996, YCGK, 1991/230 E., 1991/264 K., 14.10.1991, YCGK, 1991/36 E., 1991/76 K., 11.03.1991, YCGK, 1991/1 E., 1991/41 K., 18.02.1991. Koca/Üzülmüş, Özel, s. 166, Handan Yokuş Sevrük, “Yargıtay 1. CD. Kararlarında Kasten Öldürme Suçunun Kan Gütme Saikiyle İşlenmesi” in Veli Özer Özbek (ed.), İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Günleri-I Yargıtay Ceza Dairesi Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu: 1. Ceza Dairesi Kararları, Seçkin Yayınevi, 2022, 135-177, s. 138.

²² YCGK, 2013/530 E., 2014/1 K., 14.01.2014. Bu koşullar hakkında detaylı açıklama için bkz. Yokuş Sevrük, s. 140 vd.

²³ Hakeri, s. 226.

²⁴ Hakeri, s. 246. Bu görüşler için ayrıca bkz. Yokuş Sevrük, s. 140.

savunulan ve bizim de katıldığımız görüş ise, Yargıtay uygulamasını doğru bulmaktadır. Zira kan gütmeye; “*kanı kanla yıkama*”, “alınan canın bedelini canla ödetme” anlayışının bir ürünüdür ve ilk olayın ölümle sonuçlanmaması halinde ortada bedeli ödetilmek istenecek bir ölüm mevcut olmadığından bu nitelikli hal uygulanmamalıdır²⁵. Bir olayda kasten öldürme suçunun birden fazla nitelikli halin birlikte gerçekleşmesi mümkündür ve esasında kan gütmeye saiki ve tasarlama nitelikli halleri çoğu olayda bir arada bulunmaktadır²⁶. Ancak karara konu olayda Ç’nin babası B’nin yaralanması, ölmemiş olması nedeniyle kan gütmeye saikinin koşulları oluşmamıştır. Olayda her ne kadar ilk derece mahkemesi hem tasarlama hem de kan gütmeye saiki nitelikli hallerinin oluştuğu kanaatindeyse de Yargıtay 1. Ceza Dairesi ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu isabetli olarak bir önceki olay ölümle sonuçlanmadığından somut olayda kan gütmeye saiki nitelikli halinin uygulanamayacağını kabul etmiştir.

Kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli hali TCK m. 82/1-a hükmünde düzenlenmiştir. Kanunda kan gütmeye saikinde olduğu gibi tasarlamanın da tanımı yapılmamıştır. Tasarlama ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin doktrinde öne sürülen ve tasarlamanın esasını açıklayan görüşler arasında soğukkanlılık teorisi ve plan kurma teorisi öne çıkmaktadır²⁷. Soğukkanlılık teorisine göre tasarlamanın unsurları: 1) suç işleme kararı ile harekete geçme arasında bir zaman geçmiş olması ve 2) failin soğukkanlılıkla hareket etmesidir²⁸. Bu görüşe taraf olanlar²⁹, tasarlama halinde faile verilen cezada artırımı gidilmesinin nedeninin failin soğukkanlılıkla hareket etmesi olduğunu savunurlar. Plan kurma teorisine göre de tasarlama söz edilebilmesi için suç işleme kararı ile harekete geçme arasında bir zaman geçmesi gerekmektedir ancak buna ek olarak failin bu zaman zarfı içinde suçun işleneceği yeri, zamanı, suçun işleniş şeklini, suçun işlenmesinde

²⁵ Koca/Üzülmez, Özel, s. 166-167, Yokuş Sevik, s. 141.

²⁶ Yokuş Sevik, s. 155-156.

²⁷ Tasarlama ile ilişkin görüşlerin tamamı ve bunlar hakkında detaylı bilgi için bkz. Hakeri, Hakan, *Kasten Öldürme Suçları TCK 81-82-83*, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 213-214, Burak Kılıç, “Suçun Manevi Unsuru Olarak Amaç ve Saik”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020, s. 62-66, Erdal Yerdelen/Mehmet Beyhan Seçkin, “Tasarlayarak Öldürme Suçunda Özel Durumlar ve Yargıtay Yorumu”, *Ceza Hukuku Dergisi*, 2016, 11(32), 29-61, s. 37-40.

²⁸ Mahmut Koca/İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 8. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 150, Berrin Akbulut, “Kasten Öldürme Suçunun Nitelikli Halleri (TCK m. 82)”, *Adalet Dergisi*, 2020, 2(65), 99-165, s. 110.

²⁹ Bkz. Tahir Taner, *Ceza Hukuku Umumi Kısım*, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1953, s. 321.

kullanılacak araçları belirlemesi ve suçu nasıl işleyeceğini planlayarak fiili gerçekleştirmesi aranmaktadır³⁰. Plan kurma teorisine göre, ana hatlarıyla bir plan yapılmış olması yeterlidir ve önem arz etmeyen hususların planlandığı gibi gerçekleşmemiş olması tasarlamanın varlığını ortadan kaldırmaz³¹. Doktrinde çoğunluk tarafından plan kurma görüşü benimsenirken³², Yargıtayın bu teorilerden birini veya her iki teoriyi bir arada uyguladığı kararlar bulunmaktadır³³. Yerleşik Yargıtay uygulamasına bakıldığında somut olayda tasarlamanın varlığından bahsedilebilmesi için:

“Failin, bir kimsenin vücut bütünlüğü veya yaşam hakkına karşı eylemde bulunmaya sebatla ve koşulsuz olarak karar vermiş olması, düşünüp planladığı suçu işlemeden önce makul bir süre geçmesine ve ulaştığı ruhi sükûnete rağmen bu kararından vazgeçmeyip sebat ve ısrarla fiilini icraya başlaması ve gerçekleştirmeyi planladığı fiili, belirlenmiş kurgu dâhilinde icra etmesi”

aranmaktadır³⁴.

Kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinin

³⁰ Koca/Üzülmez, Özel, s. 150.

³¹ Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/ İlker Tepe, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017, s. 117.

³² Plan kurma teorisine taraf olanlar için bkz. Dönmezer/Erman, s. 496, Durmuş Tezcan/ M. Ruhan Erdem/ Murat Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 11. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 155, M. Emin Artuk/Ahmet Gökçen/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 16. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 122, Özbek/Doğan/ Bacaksız/Tepe, s. 117.

³³ Yargıtayın soğukkanlılık teorisini, plan kurma teorisini ve her iki teorinin unsurlarını birlikte uyguladığı karar örnekleri için bkz. Coşkun Koç, “Ceza Hukuku Bağlamında Tasarlamanın Niteliği Sorunu”, İzmir Barosu Dergisi, 2020, 85(1), 175-203, s. 187-191, Gizem Dursun Özdemir, “1. CD., Kararları Işığında Kasten Öldürme Suçu Bakımından Tasarlama Nitelikli Haline İlişkin Bir Değerlendirme” in Veli Özer Özbek (ed.), İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Günleri-I Yargıtay Ceza Dairesi Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu: 1. Ceza Dairesi Kararları, Seçkin Yayınevi, 2022, 247-267, s. 253-258.

³⁴ “Yerleşik yargısal kararlarda kabul edildiği ve tereddütsüz bir şekilde uygulandığı üzere, tasarlama söz edilebilmesi için; “Failin, bir kimsenin vücut bütünlüğü veya yaşam hakkına karşı eylemde bulunmaya sebatla ve koşulsuz olarak karar vermiş olması, düşünüp planladığı suçu işlemeden önce makul bir süre geçmesine ve ulaştığı ruhi sükûnete rağmen bu karardan vazgeçmeyip sebat ve ısrarla fiilini icraya başlaması ve gerçekleştirmeyi planladığı fiili, belirlenmiş kurgu dâhilinde icra etmesi” gerekmektedir. Nitekim Ceza Genel Kurulunun 16.04.2013 tarihli ve 3-144 sayılı, 26.06.2012 tarihli ve 67-258 sayılı, 12.06.2012 tarihli ve 560-227 sayılı, 25.01.2011 tarihli ve 122-7 sayılı, 16.02.2010 tarihli ve 251-25 sayılı, 02.02.2010 tarihli ve 239-14 sayılı, 15.12.2009 tarihli ve 200-290 sayılı, 03.10.2006 tarihli ve 30-210 sayılı, 13.11.2001 tarihli ve 239-247 sayılı ile 28.04.1998 tarihli ve 117-155 sayılı kararları da bu doğrultudadır.” (YCGK, 2018/549 E., 2022/250 K., 07.04.2022).

uygulanabilmesi için, tasarlamanın belirli bir kişiye ilişkin olması gerekir. Belirli olmayan kişi veya kişilere karşı öldürmeye yönelik plan yapılması halinde tasarlama söz edilemez³⁵. Ancak kanaatimizce inceleme konusu Yargıtay kararına konu olayda olduğu gibi aralarında husumet bulunan iki aile söz konusu ise ve fail, hasım olan aile üyelerinden herhangi birini öldürmeye yönelik plan yapmışsa, mağdurun gayrimuayyen olduğundan bahisle tasarlama nitelikli halinin uygulanmasından kaçınılmamalıdır³⁶. Bir başka ifadeyle, hasım aileden olan herhangi birini öldürmeyi planlayan fail, hangi aile üyesinin öleceğini net olarak belirlememiş olsa da belirli ölçüde mağdurun kimliğini kararlaştırmıştır. Fail, herhangi bir insanı değil, hasım aile üyesi olan bir kişiyi öldürmek istemekte ve planını buna göre yapmaktadır. Aile üyelerini takip etmekte, istediği neticeye ulaşamama riskini en aza indirmek adına aile üyelerinin bir arada bulunduğu aracı silahla tarayarak fiilini icra etmektedir. Dolayısıyla böyle bir durumda tasarlamanın şartları gerçekleşmiştir. Nitekim karara konu olayda tüm merciler, belirli bir kişiye yönelik olmayıp hasım aileye mensup üyelerden herhangi birini öldürmek amacıyla gerçekleştirilen saldırı bakımından tasarlama nitelikli halinin uygulanacağı yönünde karar vermişlerdir. Bir diğer ifadeyle somut olay özelinde failin mağdurun kim olacağına ilişkin net bir belirleme yapmamış olmasını tasarlama nitelikli halinin uygulanmasına engel olarak görmemişlerdir.

Yapılan açıklamalar ışığında somut olayda Ç'nin kasten öldürme suçunun

³⁵ Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 122, dn. 18. Yazarlar “Yarg. 1. CD, 2010/5831 E., 2012/2774 K., 11.04.2012” künyeli karara atf yaparak Yargıtay uygulamasının da bu yönde olduğunu tespit etmişlerdir: “Sanıkların uygun gördükleri bir minibüs sürücüsünü yağmalamak konusunda anlaşmışlar, minibüs sürücüsünün kimliğinin belli olmadığı, kimliği belirsiz olan şahsa karşı tasarlama hükümlerinin uygulanamayacağını gözletmemesi”.

³⁶ Aynı yönde bkz. Yerdelen/Seçkin, s. 53. Yazarlar “Yarg. 1. CD., 2013/5798 E., 2014/201 K., 23.01.2014” künyeli karara atf yaparak Yargıtay uygulamasının da bu yönde olduğunu tespit etmişlerdir: “Sanıklar ve suça sürüklenen çocuğun, Y., C. ve E. ailelerinin kendi mallarına el koyacaklarını ve kendilerine kötülük yapacaklarını düşünerek ayırım yapmaksızın bu aileden olan herkesi öldürmeye olaydan bir gün önce karar verdikleri, olay günü yaptıkları plan doğrultusunda hareket ederek bu üç aileye mensup kişileri kadın ve erkek ayırımı yapmaksızın çalıştıkları bahçelerinde, evlerinin önünde veya evlerinin içine ateş etmek suretiyle bir kısmını öldürüp, bir kısmını da öldürmeye teşebbüs ettikleri, bu ailelerin misafirini ve yanında çalışan işçilerini dahi yaraladıkları, kayısı bahçesinde çalışan İ. E..’i vurup öldürdükten sonra İbrahim’in torunu olduğunu bildikleri küçük Ahmet’i de hasım bildikleri ailenin mensubu olması nedeniyle öldürdükleri anlaşılacakla, sanık Haşim’in maktul Ahmet’e yönelik eylemine uyan TCK’nun 82/1-a-e maddesi uyarınca cezalandırılması yerine, maktulü tesadüfen olay yerinde olması nedeniyle anlık gelişen kasıtlı öldürdüklerinden bahisle suçun nitelendirilmesinde hataya düşülerek yazılı şekilde TCK’nun 82/1-e maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi...”.

tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline göre sorumlu tutulması gerekmektedir. Ç, X ailesi mensubu birinin babası B'yi yaralaması ve sonrasında ailesinin kan bedeli yerine öne sürdüğü koşulları gerçekleştirmemeleri üzerine X ailesine mensup herhangi birini öldürmeye karar vermiş, bu kararını gerçekleştirmek için gerekli araçları temin etmiş, X ailesinin yaşadığı köye giderek burada 15-20 gün boyunca uygun şartların oluşmasını beklemiş, bu süre içinde suç işleme kararından vazgeçmemiştir. Olay günü X ailesine mensup K1, K2, O1 ve O2'nin araçlarıyla köy dışına çıktıklarını görmesi üzerine, köye geri döneceklerini düşünerek dönüş yoluna pusu kurmuş, atış menziline girmeleri sonrasında 31 el ateş ederek söz konusu aracı taramıştır. Ancak Ç, ateş ettiği esnada araçta kimlerin olduğunu görmemiştir. Ç'nin dönüş yolunda da araçta K1, K2, O1 ve O2 bulunacağı yönündeki düşüncesinin gerçeklikle bağdaşmaması halinde suçun nitelikli unsurlarında hata söz konusu olur ve tasarlama nitelikli halinden sorumlu tutulamazdı. Fakat karara konu olayda Ç'nin düşüncesi doğru çıkmış ve dönüş yolunda da araç içerisinde K1, K2, O1 ve O2'nin bulunduğuna ilişkin tasavvuru gerçeklikle bağdaşmıştır. Dolayısıyla karara konu olay bakımından bir hata hali söz konusu değildir ve tasarlama nitelikli halinin uygulanması önünde hiçbir engel bulunmamaktadır. Sonuç olarak Ç'nin tüm bu fiilleri, olayda tasarlamanın unsurlarının oluştuğunu göstermektedir.

Somut olayda Ç'nin atışları sonucunda K2 ölmüş, K1, O1 ve O2 ise isabet almaksızın kurtulmuştur. Ayrıca araç sadece bir kez isabet almıştır. Bu durumda Ç, K2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden sorumlu tutulur. K1, O1 ve O2 bakımından ise kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır. Zira 14 yaşında bir çocuk olan Ç'nin elverişli hareketlerle fiilin icrasına başlamış olmasına rağmen, iyi nişan alamaması, tecrübesiz olması gibi elinde olmayan nedenlerle isabet kaydedemeyerek neticeyi gerçekleştirememesi durumu suçun teşebbüs aşamasında kaldığını göstermektedir (TCK m. 35/2).

Sonuç olarak kanaatimizce mercilerin Ç'nin K2'ye yönelik olarak kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden sorumlu tutulacağına yönelik kararı isabetlidir. K1'e yönelik fiili bakımından ise Ç'nin doğrudan kastla hareket ettiği ve kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulması gerektiği yönündeki Yargıtay Ceza Genel Kurulu görüşüne iştirak etmekteyiz. Ancak kanaatimizce somut olayda Ç, O1 ve O2'ye yönelik olarak da bu şekilde sorumlu tutulmalıydı.

Ç'nin O1 ve O2'ye karşı işlediği fiiller bakımından beraat kararı verilmesini hatalı buluyoruz.

Eklemek gerekir ki kararda B'nin Ç'yi azmettirdiğine ilişkin yeterli açıklamaya yer verilmediğinden B'nin sorumluluğuna ilişkin detaylı değerlendirme yapılamamıştır. Bununla beraber B, şartların gerçekleşmiş olması halinde TCK m. 38 hükmü uyarınca kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesine azmettiren olarak şerik sıfatıyla iştirak etmesi dolayısıyla cezalandırılacaktır. B'nin Ç'yi azmettirdiği fiil, X ailesinden belirli bir kişiyi öldürmesi olduğu halde Ç azmettirme sınırını aşmışsa ve bu sınır aşımı B bakımından öngörülebilir değilse, B azmettirme sınırı dışında gerçekleşen neticelerden sorumlu tutulmayacaktır. Ancak B, Ç'nin planını biliyorsa bu durumda araçtaki diğer kişiler bakımından da B'nin sorumluluğu söz konusu olur. Ayrıca B, olay tarihinde çocuk yaşta olan oğlu Ç'yi suça azmettirmiş olduğundan TCK m. 38/3 hükmü dolayısıyla cezasında artırımı gidilecektir. Belirtmek gerekir ki Ç, çocuk olduğundan B ile aralarında üstsoy altsoy ilişkisi olmasa dahi B'nin cezasında artırımı gidilecektir.

2) Olayda babasının yaralanması olayının intikamını almak isteyen Ç bakımından haksız tahrik hükümleri uygulanabilir mi?

Tasarlama ile haksız tahrikin bir arada bulunup bulunamayacağı doktrinde tartışılmıştır. Soğukkanlılık teorisine taraf olanlar, bir olayda haksız tahrikin varlığı halinde tasarlamadan bahsedilemeyeceğini, zira hiddet veya şiddetli elem etkisi altında olan bir kişinin soğukkanlı davranamayacağını kabul ederler³⁷. Plan kurma teorisine taraf olanlara göre ise maruz kaldığı haksız fiil nedeniyle hiddet ve şiddetli elem duyan bir kişi, suç işleme kararı ile icraya başlama arasında geçen zamanda suçu nasıl işleyeceğini planlayabilecektir. Bizim de taraf olduğumuz ve Türk doktrininde çoğunluk tarafından kabul edilen görüş, somut olay kapsamında koşulları gerçekleşmişse haksız tahrik ve tasarlanmanın bir arada bulunabileceği yönündedir³⁸.

Somut olayda Ç'nin babası B'yi yaralayan kişi X ailesi üyelerinden S'dir. S'nin gerçekleştirdiği fiilin haksız bir fiil olduğu ve Ç üzerinde hiddet

³⁷ Bu görüşte bkz. Taner, s. 447.

³⁸ Bu görüşte bkz. Özgenç, s. 529-530, Koca/Üzülmez, Özel, s. 152-153, Akbulut, Kastan Öldürme, s. 115, Dönmezer/Erman, s. 496, Sulhi Dönmezer, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 1998, s. 54, Yerdelen/Seçkin, s. 62, Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 266, Tezcan/Erdem/Önok, s. 157, Dursun Özdemir, s. 258, Koç, s. 193, Kılıç, s. 67.

ve şiddetli elem meydana getirdiği açıktır. Ancak haksız tahrik hükümlerinin uygulanabilmesi için failin suçu haksız fiili işleyen kişiye karşı işlemesi gerekmektedir³⁹. Karara konu olayda ise Ç, haksız fiili gerçekleştiren S'ye karşı değil, X ailesi mensubu olan diğer bireylere karşı suç işlediğinden haksız tahrik hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

3) Somut olayın aşağıdaki ihtimallere göre gerçekleşmiş olması halinde ceza sorumluluğunun tespiti nasıl yapılır?

1. İhtimal: Ç, X ailesine mensup herhangi birini öldürmek istemektedir. Ç, X ailesine mensup K1, K2, O1 ve O2'yi, K1'e ait araca binip şehre giderlerken görmüştür. K1, K2, O1 ve O2 köye dönerlerken Ç, araçta K1, K2, O1 ve O2'nin bulunduğunu görmüş ve araca doğru 31 el ateş etmiştir. Yapılan atışlar sonucunda K2 ölmüş, diğerleri isabet almamıştır.

YCGK kararına konu olan olay ile **1. İhtimal** birbirinden farklıdır. Şöyle ki YCGK kararına konu olayda Ç dönüş yolunda K1'in aracına ateş ettiği esnada araçta kimlerin ve kaç kişinin bulunduğunu görmemiştir. **1. İhtimalde** ise Ç'nin, ateş ettiği esnada araçtaki kişilerin kimler olduğunu gördüğü belirtilmiştir. Ancak bu farklılık, **1. İhtimalde** Ç'nin sorumluluğu bakımından farklı bir değerlendirme yapılmasını gerektirmez. Zira Ç'nin tasavvuru ile gerçek birbiriyle uyumludur. Ayrıca yukarıda da ifade edildiği üzere Ç'nin X ailesine mensup kişilerden sadece birini öldürmek istemesinin bir önemi yoktur. Zira Ç'nin araçta X ailesine mensup 4 kişi olduğunu bildiği halde araca seri şekilde 31 el ateş etmesi halinde, araçta bulunan kişilerin tamamı bakımından ölüm neticesinin gerçekleşmesi muhakkak bir sonuçtur. Ç, doğrudan kastla hareket etmektedir.

Ç, X ailesine mensup belirli bir kişiyi değil, herhangi bir kişiyi öldürmeyi amaçlamaktadır. Ancak bu durum tasarlamanın koşullarının gerçekleşmediği anlamına gelmez. Somut olayda Ç, düşman aileye mensup olan birini öldürmek için gerekli araştırmaları yapmış, suçun icrasında kullanacağı araçları belirlemiş ve temin etmiş, suç planını yapmış ve planına uygun bir şekilde hareket etmiştir. Ayrıca araçta X ailesine mensup 4 kişi olduğunu bilmesine rağmen bunlardan birini öldürme amacına ulaşması ihtimalini arttırmak, bir diğer ifadeyle ulaşmak istediği neticenin gerçekleşmeme riskini en aza indirmek adına araca 31 el ateş etmiştir. Dolayısıyla **1. İhtimalde** Ç'nin, K2

³⁹ Özgenç, s. 524, Koca/Üzülmez, Genel, s. 366, Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 414-415.

bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden, K1, O1 ve O2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumluluğu yoluna gidilir.

2. İhtimal: Ç, X ailesine mensup K1, K2, O1 ve O2'yi öldürmek istemektedir. Bu kişilerin K1'in aracına binip şehre gittiğini görmesi üzerine, köye döneceklerini düşünerek dönüş yoluna pusu kurmuş ve araca 31 el ateş etmiştir. Ancak yaptığı atışlar sonucunda sadece K2 ölmüş, diğerleri herhangi bir yara almamıştır.

YCGK kararına konu olan olayda Ç, araçta bulunan ve X ailesine mensup olan kişilerden yalnızca birini öldürmek isterken, 2. İhtimalde araçta bulunan ve X ailesine mensup olan kişilerin tamamını öldürmek istemektedir. Ancak bu farklılık da Ç'nin sorumluluğuna ilişkin farklı bir değerlendirmede bulunulmasını gerektirmez. Zira bu durumda da Ç'nin tasavvuru ile realite arasında bir farklılık bulunmamaktadır ve hareket halindeki bir araca 31 el ateş eden bir kişinin araçtaki kişilerin yalnızca birini öldürmek istemesiyle (1. İhtimal ve YCGK kararına konu olan olay) araçtaki kişilerin tamamının ölmesini istemesi (2. İhtimal) arasında kast bakımından bir fark bulunmamaktadır. Her iki ihtimalde araçta kaç kişi bulunursa bulunsun bu kişilerin ölmesi muhtemel değil, muhakkak bir neticedir ve fail doğrudan kastla hareket etmektedir.

2. İhtimalde Ç, araçtaki kişilerin tamamını öldürmek istemiş ancak araca 31 el ateş etmesine rağmen bu kişilerden sadece K2 ölmüştür. Bu durumda Ç, K2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden, K1, O1 ve O2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu olur.

3. İhtimal: X ailesine mensup herhangi birini öldürmek isteyen Ç, bu aileye mensup K1, K2, O1 ve O2'yi K1'e ait araca binip şehre giderlerken görmüştür. O1 ve O2 şehirde kalmıştır. Köye dönerken araçta K1, K2 ve X ailesine mensup olmayan M1 ve M2 bulunmaktadır. Ç, 31 el ateş ettiği sırada araçtaki kişilerin kimliği ve sayısını bilmemektedir. Yapılan atışlar sonucunda M1 ölmüş, diğerleri isabet almamıştır.

3. İhtimalde X ailesinden herhangi birini öldürmek isteyen Ç'nin K1'e ait aracı hedef alarak 31 el ateş ettiği esnada araçta kaç kişinin bulunduğunu bilmiyor olsa da doğrudan kastla hareket ettiğini kabul etmek gerekir. Zira bir araca 31 el ateş edilerek taranması halinde, o araçtaki kişilerin ölmesi - kimliği ve sayısı ne olursa olsun- muhtemel değil muhakkak bir neticedir.

Ç, dönüş yolunda da araçta K1, K2, O1 ve O2 olacağı düşüncesiyle hareket ederek aracı taramıştır. Oysa **3. İhtimalde** Ç'nin düşündüğünün aksine dönüş yolunda araçta O1 ve O2 yerine X ailesi mensubu olmayan M1 ve M2 bulunmaktadır. Ç'nin araçtaki kişilerin kimliğine ilişkin bu bilgisizliği tasarlama nitelikli halinin uygulanabilirliği bakımından dikkate alınmalıdır. Failin hataya düşerek tasarlayarak öldürmek istediği kişiden başkasını öldürmesi halinde tasarlama nitelikli halinin uygulanıp uygulanamayacağı konusunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. Bir görüşe göre tasarlamanın nitelikli hal olarak kabul edilme sebebi, mağdurun kimliği veya fail ile arasındaki ilişki değil, fiilin işleniş şekli olduğundan tasarlama fiile bağlı bir nitelikli haldir ve dolayısıyla fail mağdurun kimliğinde yanılmış olsa da tasarlama nitelikli hali uygulanır⁴⁰. Diğer bir görüşe göre tasarlama şahsa bağlı bir nitelikli haldir, failin kişiliğinden kaynaklanan subjektif bir durumdur ve kastın ileri bir derecesini oluşturur⁴¹. Mağdurun kimliği ile tasarlamanın bir ilgisi bulunmadığından, failin bu hususta hataya düşmesi tasarlama nitelikli halinin uygulanmasına engel olmaz⁴². Bizim de katıldığımız diğer görüşe göre ise, fail bir nitelikli hal ile ilgili olarak hataya düştüğünde bu nitelikli halin fiile ilişkin mi yoksa şahsa ilişkin mi olduğuna dair bir araştırmaya gidilmesi gerekmemektedir. Çünkü “fiile bağlı nitelikli hal-şahsa bağlı nitelikli hal” ayrımı 765 s. TCK'nın benimsediği sisteme ait bir ayrımdır ve 5237 sayılı TCK'da böyle bir tasnife gidilmemiştir⁴³. Ayrıca nitelikli hallerde hataya ilişkin TCK m. 30/2 hükmünde de fiile bağlı-şahsa bağlı nitelikli hal ayrımı yapılmaksızın, nitelikli hallerde hataya düşen kişinin bu hatasından yararlanacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla mağdurun kimliğinde yanılan failin tasarlayarak öldürmek istediği kişiden başkasını öldürmesi durumunda tasarlama nitelikli haline dayanılarak cezasında artırım yapılamaz⁴⁴. Nitekim mağdurun kimliğinde yanılarak tasarlayarak öldürmeyi planladığı kişiden bir başkasını öldüren failin, gerçekte öldürdüğü kişiye yönelik bir tasarlama

⁴⁰ Tezcan/Erdem/Önok, s. 158, Hakeri, s. 219.

⁴¹ Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 121, 123, Dönmezer/Erman, s. 564, Dönmezer, s. 54-55, Akbulut, Kasten Öldürme, s. 113-114.

⁴² Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, s. 123, Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 266, Dönmezer/Erman, s. 564-565.

⁴³ Özgenç, s. 644 vd.

⁴⁴ Koca/Üzülmez, Özel, s. 152, Ersin Turan/Cengiz Otacı, Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları, 3. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 685, Kılıç, s. 69-70, Kurt, s. 132-133.

kastı bulunmamaktadır⁴⁵. Kasten öldürme suçunu tasarlayarak işleyen fail bakımından mağdurun kimliğinin bütünüyle önemsiz olduğu söylenemez. Fail yaptığı plan kapsamında herhangi birini değil, gerçekte öldürmek istediği kişi kimse onu hazırlıksız yakalamak ve ona kendini savunma imkanı ve yaşama şansı tanımadan ölüm neticesine ulaşmak istemektedir⁴⁶.

3. İhtimalde Ç, dönüş yolunda araçta O1 ve O2'nin bulunduğunu zannetmektedir, oysa araçta onların yerine M1 ve M2 bulunmaktadır. Ç, TCK m. 30/2 hükmü gereği düştüğü bu hatadan faydalanacaktır. K1 ve K2'ye karşı kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüs sorumlu tutulurken, M1 bakımından kasten öldürme suçunun temel şeklinden, M2 bakımından ise kasten öldürme suçunun temel şekline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır.

4. İhtimal: X ailesi üyelerinden herhangi birini öldürmek isteyen Ç, K1'in araçla şehre gittiğini görüp dönüş yoluna pusu kurmuştur. K1 şehir merkezinden X ailesine mensup T'yi alarak köye dönmüştür. Ç, araçta K1 ve T'nin olduğunu görmüş ancak T'nin X ailesine mensup olduğunu bilmediğinden, onun K1'in bir arkadaşı olduğunu düşünmüştür. Ç'nin yaptığı 31 el ateş sonucunda T ölmüş, K1 isabet almamıştır.

Önceki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere **4. İhtimalde** Ç'nin araçta K1 ve T'nin bulunduğunu görerek 31 el ateş etmesi nedeniyle doğrudan kastla hareket ettiği ve K1 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulacağı açıktır. Ancak T bakımından tasarlama nitelikli halinin uygulanıp uygulanamayacağının belirlenmesi gerekmektedir.

Somut olayda mevcut olan ve fakat fail tarafından bilinmeyen bir nitelikli unsurun faile yüklenmesi mümkün değildir⁴⁷. Ç, T'nin X ailesine mensup biri olduğunu bilmediği için, nitelikli hallere ilişkin hatasından faydalanır ve tasarlama nitelikli halinden sorumlu tutulmaz. Nitekim T'ye yönelik bir tasarlama kastı da söz konusu değildir. Dolayısıyla Ç, K1 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten, T bakımından kasten öldürme suçunun temel şeklinden ayrı ayrı cezalandırılır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki X ailesine mensup herhangi bir kişiyi

⁴⁵ Koca/Üzülmez, Özel, s. 152.

⁴⁶ Akbulut, Kasten Öldürme, s. 112, Koca/Üzülmez, Özel, s. 152.

⁴⁷ Kurt, s. 127.

öldürmek istediği ve nihayetinde de bunu gerçekleştirdiği düşüncesiyle Ç'nin yalnızca T'ye yönelik olarak tasarlayarak öldürmeden sorumlu tutulması kabul edilebilir bir çözüm şekli değildir.

5.İhtimal: X ailesine mensup herhangi birini öldürmek isteyen Ç, bu aileye mensup K1, K2, O1 ve O2'yi K1'e ait araca binip şehre giderlerken görmüş ve dönüş yoluna pusu kurmuştur. K1'in aracının Ç'nin atış menziline girdiği esnada tesadüfen aynı yoldan bir başka araçla yine X ailesine mensup K3 ve K4 geçmektedir. Ç eline geçen fırsatı kaçırmamak adına hedef gözetmeksizin 31 el ateş eder. K2 ve K3 ölür.

5. İhtimalde Ç'nin tasarlaması belirli bir kişiye (K1, K2, O1 veya O2) yönelik olduğu halde, fiil gerçekleştirildiği esnada olay yerinde başka kişiler de (K3, K4) bulunmaktadır. X ailesine mensup herhangi bir kişiyi öldürmek isteyen Ç'nin kurduğu plan yalnızca K1'e ait araçta bulunan K1, K2, O1 ve O2'ye yöneliktir. Ancak ateş ettiği sırada olay yerinden tesadüfen K3 ve K4 geçmiş ve Ç fırsatı kaçırmamak adına hedef gözetmeksizin 31 el ateş etmiştir. Bu durumda olay yerinde bulunanların tamamı bakımından ölüm neticesinin gerçekleşebileceği kesin olarak öngörülebilir olduğu halde fiilini gerçekleştiren Ç, K3 ve K4 bakımından da doğrudan kastla hareket etmektedir. Fakat bu kişiler bakımından tasarlama nitelikli halinin koşulları gerçekleşmiş değildir. Çünkü Ç, X ailesine mensup herhangi bir kişiyi öldürmek istemiş ve sonuç olarak bunu başarmış olsa da kurduğu planı yalnızca K1'e ait araçta bulunan K1, K2, O1 ve O2'ye yönelik olduğundan olay yerinden tesadüfen geçmekte olan K3 ve K4 bakımından bir tasarlama kastı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu ihtimalde Ç, K2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden, K1, O1 ve O2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten, K3 bakımından kasten öldürme suçundan, K4 bakımından ise kasten öldürme suçuna teşebbüsten sorumlu olur.

Nitekim Yargıtay kararlarında da failin tasarladığı fiili işlediği sırada olay yerinde tesadüfen bulunan diğer kişilerin ölmesi halinde tasarlama nitelikli hali uygulanmamakta, kasten öldürme suçunun temel şeklinden hüküm kurulmaktadır⁴⁸.

⁴⁸ Akbulut, Kasten Öldürme, s. 114. “...sanık ... kullandığı araçta ... ve ... bulunduğu halde müzikholün önünden geçtikleri sırada otomatik tüfekle iş yerinin önünde bulunanları da görmesine rağmen doğrudan hedef almak suretiyle ... tarafından seri atışlar yapıldığı, bu esnada müzikholde çalışan maktul ... kafasına isabet eden mermi ile öldüğü...”

ca)- Tasarlamının varlığı için, belli bir kişiye yönelik önceden alınan bir öldürme kararı bu-

6. İhtimal: Ç, yalnızca K1'i öldürmek istemektedir. K1, K2, O1 ve O2'nin K1'e ait araçla köye döneceğini öğrenmesi üzerine dönüş yoluna pusu kurar. Aracın atış menziline girmesiyle 31 el ateş eder. Yaptığı atışlar sonucunda K1 yaralanır, K2 ölür, O1 ve O2 ise isabet almadan kurtulur.

6. İhtimalde Ç, X ailesine mensup olan kişilerden yalnızca K1'i öldürmek istemektedir. Ancak kurduğu plan kapsamında araçta K1'in yanı sıra K2, O1 ve O2'nin de bulunacağını bilmektedir. Nitekim araç atış menziline girdiğinde araçta K1, K2, O1 ve O2'nin bulunduğunu bildiği halde araca 31 el ateş etmiştir. Dolayısıyla araçtakilerden yalnızca birini öldürmek istiyor olması, doğrudan kast yerine olası kastla hareket ettiği anlamına gelmez. Ayrıca yine yalnızca K1'i öldürmek istiyor olsa da araçta K1, K2, O1 ve O2'nin olduğunu bildiği halde ulaşmak istediği neticeyi riske atmamak adına aracı taramayı planlandığından araçtaki kişilerin tamamına yönelik olarak tasarlama nitelikli halinin şartları gerçekleşmiştir. K2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden, K1, O1 ve O2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulacaktır⁴⁹.

lunması, karar ile eylem arasında belli bir zaman geçmesi, geçen zaman zarfında failin ruhi dinginliğe ulaşmasına rağmen kararında sebat ve ısrar göstererek eylemi gerçekleştirmesi gerektiği, ancak somut olayda maktul ...'ya yönelik olarak önceden verilmiş bir öldürme kararından söz edilemeyeceği o sırada tesadüfen işyerinin önünde bulunması nedeniyle vurulduğunun anlaşılması karşısında tasarlama unsurunun oluşmamasına bağlı olarak sanıklar hakkında TCK'nun 81/1 maddesi yerine yanlışlı değerlendirme sonucu 82/1-a maddesinin uygulanması,

cb)- Sanıkların eylemi gerçekleştirdikleri sırada, işyerinin içinde ve önünde çalışanların olduğunu gördükleri halde ateş edildiğinin anlaşılması karşısında maktul ... ölümünün eylemin kaçınılmaz ve mutlak sonucu olduğu, sanıkların doğrudan kasıtlı fiili gerçekleştirdiklerinin kabul edilmesi gerektiği ve mahkemece tasarlayarak öldürmeden hüküm kurulduğu gözetilmeden, haklarında yanlışlı değerlendirme sonucu TCK'nun 21/2 maddesinin uygulanması suretiyle eksik cezalar tayin edilmesi..." (Yarg. 1. CD., E. 2015/2687 K. 2015/4275 T. 3.7.2015). "...Suçun tasarlanarak işlendiğinin kabulü için; sanıkların belli bir kişi veya kişilere yönelik eylemi gerçekleştirmeye olay tarihinden önce karar vermeleri, kararlarında sebat ve ısrar göstermeleri, karar ile icra arasında makul bir süre geçmesinin gerektiği, somut olayda öldürülen ve öldürmeye teşebbüs edilen çocukların bir kısmının tesadüfen olay yerinde bulunduğu, çocuklara yönelik olarak eylemin planlandığına dair delil bulunmadığı nazara alındığında, sanıkların maktul ve mağdurları öldürme kararını önceden verip, bu kararda makul süre sebat ve ısrar gösterdikleri kesin delillerle ortaya konulmadığı halde, eylemin planlandığından bahsedilerek, sanıklar hakkında tasarlayarak öldürme ve öldürmeye teşebbüs suçlarından hükümler kurulması..." (Yarg. 1. CD., 2018/5740 E., 2019/5447 K., 10.12.2019).

⁴⁹ Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu, **6. İhtimale** benzer bir olayda aynı yönde karar vermiştir: "Ülke çapında ünlü bir ses sanatçısı olan katılan ...'in, şoförünü ve özel aracını sürekli

7. İhtimal: Ç, X ailesine mensup herhangi bir kişiyi öldürmek amacıyla sadece bir el ateş etmiş ve K2'yi öldürmüş, K1'i yaralamıştır.

Ç'nin sadece bir atış gerçekleştirmesi durumunda bu atışı sonucunda birden fazla kişinin zarar görmesi muhakkak değil, muhtemel bir neticedir. Dolayısıyla Ç, üzerinde isabet kaydedemediği kişiler bakımından olası kastla hareket etmektedir. Olası kast ve teşebbüsün bir arada bulunup bulunamayacağı doktrinde görüş birliği olmayan bir konudur. Bizim de taraf olduğumuz baskın görüşe göre, olası kast netice ile belirlendiğinden, gerçekleşmesi muhtemel olan neticeler, ancak gerçekleşirse faile yüklenebilir⁵⁰. Bu görüşe taraf olanlara göre, olası kast ve teşebbüs hükümlerinin bir arada uygulanması mümkün değildir. Aksi yöndeki görüş ise, olası kastla işlenen suçlar bakımından da

yanında bulundurması, yine yapacağı televizyon programları ve konserlere gelip giderken menajeri katılan ...'nin da sürekli yanında yer alması, bu hususların, katılan ... ile 1998 yılına dayanan husumeti bulunan sanık ... tarafından bilinmesi, yine sanıkların olaydan önce yaptıkları keşif sırasında da katılan ...'in, İbo Show adlı programdan sonra menajeri katılan ...'yla birlikte, şoförü katılan ...'in kullandığı siyah renkli, Mercedes marka araçla binadan ayrıldığını tespit etmeleri ve bu araca saldırı gerçekleştirmeye yönelik plan yapmaları, olaydan hemen önce de sanıklar ... ile... 'in buldukları yerden ... Plaza'nın çıkışına baktıklarında katılan ...'in yanında diğer katılanlar ... ile ...'in da Mercedes marka araca bindiklerini görmeleri karşısında, silahla saldırı eylemi esnasında katılanların üçünün de araç içerisinde olduklarının sanıklar tarafından bilindiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Sanık ...'in, katılanlardan sadece ...'e husumet beslemesine rağmen, sanıkların saldırıyı gerçekleştirdikleri silahın uzun namlulu otomatik tüfek olması, içinde buldukları araç ile saldırıyı gerçekleştirdikleri aracın da hareket hâlinde olması, olayın gece vakti meydana gelmesi nedeniyle katılanların içinde buldukları aracın içerisinde görülmemesi, bu nedenle hedef seçme imkânı bulunmayan sanıkların, katılanlar ... ve ...'in da araç içerisinde olduklarını bilmelerine rağmen surf katılan ...'i öldürmek amacıyla aracı hedefleyerek ateş etmeleri, saldırıda kullanılan uzun namlulu otomatik tüfekten yapılan atış sayısı, araca ve katılanlara isabet eden mermilerin yeri birlikte değerlendirildiğinde, gerçekleştirdikleri silahla saldırı eylemi neticesinde zorunlu veya kaçınılmaz olarak ortaya çıkan tüm sonuçlardan sorumlu tutulmaları gerekmektedir. Başka bir deyişle, katılan ...'in içinde bulunduğu araca otomatik tüfekle saldırı gerçekleştiren sanıkların eylemleri sonucunda, günlük hayat tecrübelerine göre araç içerisinde bulunan herkesin zarar göreceği muhakkak olduğundan sanıkların katılan ...'a yönelik eylemlerinin de doğrudan kastla gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır.

Öte yandan, katılan ...'in saldırıdan hiç yara almadan kurtulduğu anlaşılmış ise de diğer sanıkların azmettiren sanık ... ile katılan ... arasındaki önceye dayalı husumet ve derecesi, bu husumetin diğer sanıklar ... ve ... tarafından da bilinmesi, sanıkların suçta kullandığı saldırı aletinin niteliği, atış sayısı, araca ve diğer katılanların vücuduna isabet eden mermilerin yeri, her iki aracın da hareket hâlinde olması nedeniyle belli bir kişiyi hedef alma imkânının olmaması ve sanıkların araçta bulunan üç kişiyi de öldürmeye yönelik kastlarının bölünemeyecek oluşu bir bütün olarak değerlendirildiğinde, sanıkların katılan ...'a yönelik eylemlerinin tasarlayarak kasten öldürme suçuna teşebbüsü oluşturduğu kabul edilmelidir.” (YCGK, 2015/206 E., 2019/292 K., 09.04.2019).

⁵⁰ Bu görüşte bkz. Koca/Üzülmez, Genel, s. 183-184, Dönmezer/Erman, s. 489-490, Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 271-272.

teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceğini kabul eder⁵¹. Nitekim kanunda da teşebbüsün varlığı için kasten işlenen bir suçun icrasına başlanması aranmış, bu suçun doğrudan kastla veya olası kastla işlenmesi ihtimalleri üzerinden bir ayrıma gidilmemiştir. Ancak olası kast ve teşebbüsün bir arada bulunabileceğini kabul eden bu görüş, sorumluluk alanı önlenemeyecek ölçüde genişlettiği gerekçesiyle eleştirilmektedir.

7. İhtimalde Ç, K2 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden sorumludur. K1, O1 ve O2 bakımından ise tek atış sonucunda isabet kaydetmesi muhakkak değil, muhtemel bir netice olduğundan olası kast söz konusudur. Ölüm neticesi bakımından olası kastın varlığı halinde, olayda tasarlamanın varlığından söz edilemez⁵². Bir diğer ifadeyle tasarlama halinde fail doğrudan kastla hareket etmektedir. Bu nedenle **7. İhtimalde** tasarlama nitelikli hali sadece K2 bakımından uygulanabilecektir. Olası kast ise neticeye göre belirlendiğinden Ç, K1'e yönelik olarak olası kastla yaralama suçundan sorumlu tutulurken, isabet almayan O1 ve O2 bakımından ceza sorumluluğu yoluna gidilmeyecektir.

8. İhtimal: Ç, yalnızca K1'i öldürmek amacıyla bir el ateş etmiş ancak K2'yi öldürmüştür, K1'i yaralamıştır.

8. İhtimalde tasarlama belirli bir kişiye (K1) yönelik olan Ç, bu kişiyi öldürebilmek için bir el ateş etmiştir. Ancak fiil gerçekleştirildiği esnada öldürülmek istenen dışındaki kişiler de (K2, O1, O2) olay yerinde bulunmaktadır. Ç'nin gerçekleştirdiği bir atış sonucunda tasarlayarak öldürmek istediği kişi dışındakiler üzerinde isabet kaydedebilmesi muhtemel bir netice olduğundan bu kişiler bakımından olası kastla hareket ettiği kabul edilmelidir. Gerek Ç'nin olası kastla hareket ediyor olması gerekse tasarlama kastının bu kişilere yönelik olmaması nedeniyle tasarlama nitelikli hali K2, O1 ve O2 bakımından uygulanamayacaktır.

Bu itibarla **8. İhtimalde** Ç, K1 bakımından kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli haline teşebbüsten sorumlu tutulur. Olası kast ve teşebbüs hükümlerinin bir arada uygulanamayacağını kabul ettiğimizden, K2 bakımından olası kastla öldürmeden sorumlu tutulurken, O1 ve O2 bakımından sorumluluğu yoluna gidilmeyecektir.

9. İhtimal: Ç, X ailesi üyelerinden K1'i öldürmeye karar vermiş,

⁵¹ Bu görüşte bkz. Özgenç, s. 558-560.

⁵² Koca/Üzülmez, Özel, s. 102, Koç, s. 190. Aksi yönde bkz. Dönmezer, s. 54.

yaptığı araştırmalar sonucunda K1'in şehre gideceği tarihi öğrenmiş, köye dönüş yolunda pusu kuracağı yeri belirlemiş, suçu işlemekte kullanacağı tüfek ve mermileri temin etmiştir. Ancak bu tarihten önce K1 ile köy kahvehanesinde karşılaşmış ve o an eline geçirdiği bir bıçakla K1'i bıçaklayarak öldürmüştür.

9. İhtimalde Ç, K1'i tasarlayarak öldürmeye karar vermiş, bir plan yapmış ve bu planı gerçekleştirmek için gereken hazırlıkları da tamamlamıştır. Ancak K1 ile denk gelmesi üzerine eline geçirdiği bir bıçakla onu öldürmüştür. Bir diğer ifadeyle K1'i tasarladığı şekilde değil, uygun fırsatı yakaladığı anda öldürmüştür. Böyle bir durumda tasarlama nitelikli halinin uygulanıp uygulanmayacağı doktrinde tartışmalıdır.

Bir görüşe göre⁵³, tasarlamanın varlığının kabulü için önemli suçun ne şekilde işleneceğinin ana hatlarıyla düşünülmesi, suç işleme kararı ile harekete geçme zamanı arasında failin yapacağı bunu gerçekleştirmekten vazgeçmemiş olmasıdır. Bu görüşe göre, suçun kararlaştırılan zaman veya yerden farklı bir zamanda veya yerde işlenmesi, suçta kullanılması planlanan araç dışında bir aracın kullanılması tasarlamanın varlığını ortadan kaldırmaz.

Bizim de taraf olduğumuz görüşe göre ise tasarlamanın nitelikli hal sayılmasının nedeni, failin fiilinin mağdura kendini savunma imkanı bırakmayan, onun hazırlıklı olmadığı belirli bir plan doğrultusunda işlenmesidir. Zira tasarlama ölüm neticesinin gerçekleşme ihtimali tasarlama olmaksızın icra edilen fiile göre daha yüksektir⁵⁴. Dolayısıyla fiil, plan doğrultusunda değil de ani bir kararla icra edildiyse tasarlama nitelikli halinin uygulanması mümkün değildir. Bu itibarla 9. İhtimalde Ç'nin kasten öldürme suçunun tasarlayarak işlenmesi nitelikli halinden değil, suçun temel şeklinden sorumlu tutulması gerekir.

⁵³ Dönmezer/Erman, s. 493- 494.

⁵⁴ Koca/Üzülmez, Özel, s. 151, Turan/Otacı, s. 681, 683.

KAYNAKÇA

- Akbulut B, “Kasten Öldürme Suçunun Nitelikli Halleri (TCK m. 82)”, Adalet Dergisi, 2020, 2(65), 99-165.
- Akbulut B, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Bası, Adalet Yayınevi, 2021.
- Artuk M. E/Gökçen A/Alşahin M. E/Çakır K, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 16. Bası, Adalet Yayınevi, 2022.
- Dönmezer S, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 1998.
- Dönmezer S/Erman S, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II, 14. Bası, DER Yayınevi, 2019.
- Dursun Özdemir G, “1. CD., Kararları Işığında Kasten Öldürme Suçu Bakımından Tasarlama Nitelikli Haline İlişkin Bir Değerlendirme” in Veli Özer Özbek (ed.), İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Günleri-I Yargıtay Ceza Dairesi Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu: 1. Ceza Dairesi Kararları, Seçkin Yayınevi, 2022, 247-267.
- Hakeri H, Kasten Öldürme Suçları TCK 81-82-83, 2. Bası, Seçkin Yayınevi, 2007.
- Heinrich B, Ceza Hukuku Genel Kısım-I, 1. Bası, Adalet Yayınevi, 2014.
- Karakehya H, İradilik Unsuru Bağlamında Ceza Hukukunda Kast, 1. Baskı, Savaş Yayınevi, 2010.
- Kılıç B, “Suçun Manevi Unsuru Olarak Amaç ve Saik”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020.
- Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Seçkin Yayınevi, 2022.
- Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Bası, Adalet Yayınevi, 2022.
- Koç C, “Ceza Hukuku Bağlamında Tasarlamanın Niteliği Sorunu”, İzmir Barosu Dergisi, 2020, 85(1), 175-203.
- Kurt E, Mağdurun Kimliğinde Yanılma ve Ceza Sorumluluğu, Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020.

Özbek V. Ö/Doğan K/Bacaksız P/Tepe İ, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12. Bası, Seçkin Yayınevi, 2017.

Özbek, V. Ö/Doğan K/Bacaksız P, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2019.

Özgeç İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.

Tezcan D/Erdem M.R/Önok M, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 11. Bası, Seçkin Yayınevi, 2014.

Turan E/Otacı C, Genel Hükümlerle Bağlantılı Olarak Kasten İnsan Öldürme Suçları, 3. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.

Yerdelen E/Seçkin M. B, “Tasarlayarak Öldürme Suçunda Özel Durumlar ve Yargıtay Yorumu”, Ceza Hukuku Dergisi, 2016, 11(32), 29-61.

Yokuş Sevük H, “Yargıtay 1. CD. Kararlarında Kasten Öldürme Suçunun Kan Gütme Saikiyle İşlenmesi” in Veli Özer Özbek (ed.), İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Günleri-I Yargıtay Ceza Dairesi Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumu: 1. Ceza Dairesi Kararları, Seçkin Yayınevi, 2022, 135-177.

Taner, T, Ceza Hukuku Umumi Kısım, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1953.

KARARLAR

Yarg. 1. CD, 2010/5831 E., 2012/2774 K., 11.04.2012.

Yarg. 1. CD., 2013/5798 E., 2014/201 K., 23.01.2014.

Yarg. 1. CD., 2016/2519 E., 2017/3834 K., 8.11.2017.

Yarg. 1. CD., 2018/5740 E., 2019/5447 K., 10.12.2019.

Yarg. 1. CD., E. 2015/2687 K. 2015/4275 T. 3.7.2015.

YCGK, 1991/1 E., 1991/41 K., 18.02.1991.

YCGK, 1991/230 E., 1991/264 K., 14.10.1991.

- YCGK, 1991/36 E., 1991/76 K., 11.03.1991.
YCGK, 1996/105 E., 1996/130 K., 11.06.1996.
YCGK, 1997/25 E., 1997/61 K., 25.03.1997.
YCGK, 1999/91 E., 1999/93 K., 04.05.1999.
YCGK, 2013/1564 E., 2013/281 K., 04.06.2013.
YCGK, 2013/530 E., 2014/1 K., 14.01,2014.
YCGK, 2013/530 E., 2014/1 K., 14.01.2014.
YCGK, 2015/206 E., 2019/292 K., 09.04.2019.
YCGK, 2018/549 E., 2022/250 K., 07.04.2022.

